

61. Khi mọi chuẩn bị đều xong xuôi, Thái tử Tất Đạt Đa ngồi trên một chiếc xe ngựa huy hoàng, rời cung điện ra ngoài thành phố. Chàng thấy nơi nào cũng đông đúc dân chúng vui tươi hơn hẳn chào đón chàng. Khi thấy Thái tử đi tới, dân chúng đều tung hô: “Thái tử vạn tuế!” Nhiều người bước tới trước xe ngựa, rắc hoa trên đường. Bởi vậy, xe ngựa của Thái

tử đi từ từ trên con đường rắc đầy hoa tươi.

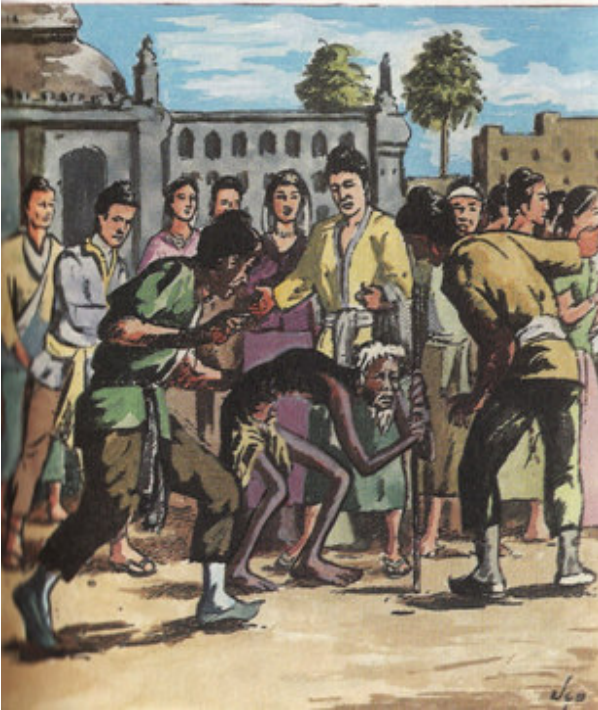
61. Everything was ready. Prince Siddhartha, in a splendid carriage, came out of the palace and toured around the city. Everywhere he saw crowds of people with smiling faces enthusiastically welcoming him. On seeing the prince, some people shouted: “Long live the prince !”, while others approached his carriage and spread flowers on the road. The carriage thus continued moving on along the flower-covered path.

62. Bỗng một ông lão đầu bạc, quần áo rách rưới, mình đầy máu bầm xuất hiện, dân chúng chưa kịp ngăn cản, thì lão đã khập khiễng bước từ trong nhà xuống đường. Khuôn mặt gầy gò của ông đầy vết nhăn và tàn nhang, đôi mắt mờ đục, miệng khô và chỉ còn một cái răng. Lưng lão cong gập, phải chống gậy mới đi nổi. Lão đi xin

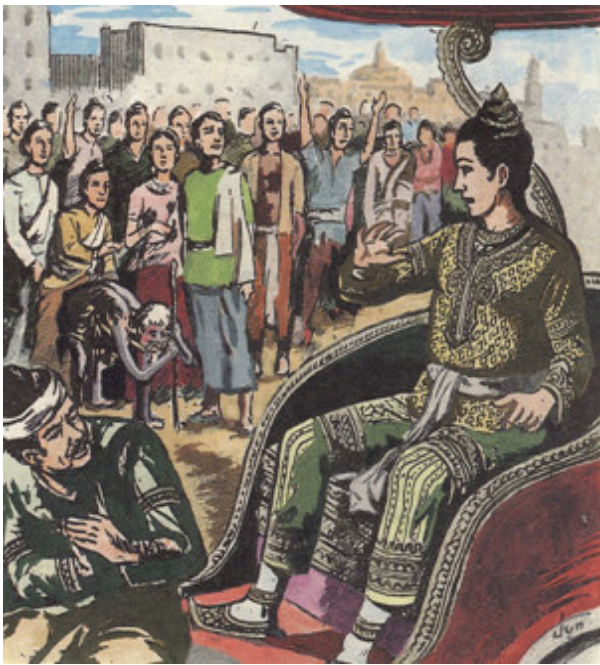
ăn, lang thang trên đường, lão biết chắc là mình sẽ chết nếu một ngày nữa không có gì để ăn.

62. All at once, a white-haired old man, clad in dirty rags and tatters, limped out of his house and reached the road before anyone could stop him. His haggard face was full of wrinkles and freckles, his eyes dull and dim, and only one tooth remained in his fry and withered mouth. His back was severely hunched and he had to rely on canes to move his body. Wailing and begging along the road, he would certainly have starved to death if he had failed to get food for even one day.

63. Sự xuất hiện liều mạng của lão già này làm cho mọi người bối rối, vì hôm nay lần đầu tiên Thái tử xuất du và vua đã ra lệnh cấm mọi sự hiện diện của những người già yếu. Mọi người vội vàng chạy tới để ngăn ông không cho đi xa hơn và định đuổi ông về nhà nhưng đã muộn. Thái tử đã nhìn thấy lão già.

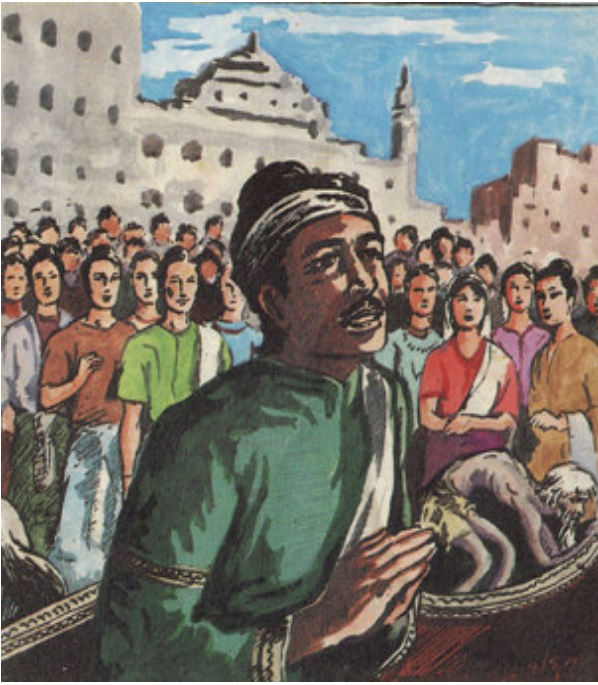
63. People were very much upset by the daring appearance of this old man since this was the prince's first excursion, and the king had issued an order prohibiting the presence of all old and sick persons. They rushed to stop this old man from advancing further, intending to drive him home, but it was already too late. The prince had already seen him !

64. Thái tử Tất Đạt Đa rất ngạc nhiên khi thấy sự xuất hiện của lão già. không biết sinh vật này là gì. Chàng hỏi Xa Nặc (Chandaka), người đánh xe cho mình: “Xa Nặc! Ai vậy? Một con người sao? Nếu đó là một con người thì tại sao lưng Ông ta không thẳng như mọi người khác mà lại cong như vậy?”

Tại sao ông ta run rẩy? Và tóc sao lại trắng hết ? Chuyện gì đã xảy ra cho đôi mắt ông ta? Còn hàm răng đâu? Phải chăng có người phải sanh ra như vậy sao? Cho ta biết hết xem !”

64. Prince Siddhartha was quite surprised at the sight of the old man. He did not know what the creature was. So he asked his driver Chandaka: “Chandaka! What is that? A person? If he is a person, why is his back so curved and not as straight as other people’s ? Why does he shake? And the hair, why is it white? What happened to his eyes? Where are his teeth? Are some people born this way? Chandaka! Tell me what all this means !”

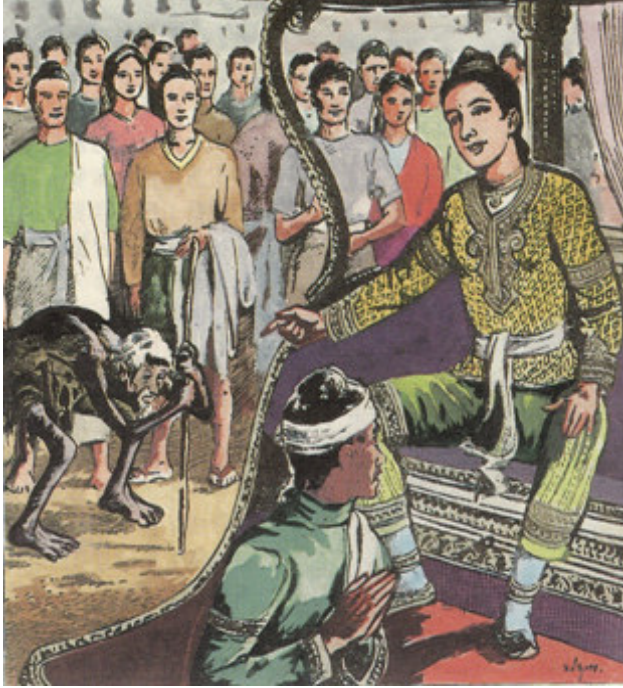
65. Xa Nặc trả lời: “Đây là một cụ già. Ông ấy khi sinh ra chẳng phải như vậy mà cũng giống như bao người khác. Trước kia, ông cũng là một người khỏe mạnh và có tư cách, có mái tóc đen và đôi mắt sáng. Sau khi sống một thời gian lâu, hình thái ông ta thay đổi thành như vậy. Đừng để sự kiện này làm Ngài phiền muộn, đây chỉ là một việc riêng của lão này.”

Thái tử hỏi tiếp: “Như vậy là sao, Xa Nặc?”, “Người nghĩ rằng sự kiện này rất bình thường à? Người nói rằng mọi người sau khi sống một thời gian dài sẽ có hình thái như vậy sao? Ta chưa hề thấy sự trạng này !”

Xa Nặc trả lời: “Một người sống lâu thì hình tượng người ấy sẽ trở nên như vậy. Điều này không thể nào tránh khỏi được.”

65. Chandaka replied: “This is an old man! He was not born this way. When he came into the world, he was like everybody else. At first, he was also a strong and dignified youth, having dense black hair and bright eyes. After having lived for a long time, he has changed into this shape. Don’t let it bother you, Prince, for it is only the business of this old person.”

“What does it mean, Chandaka?” The Prince continued, “Do you mean that it is very ordinary? Do you say that everyone will look like this after having lived for a long time, or is it not necessarily so? I have not seen this condition before!” Chandaka replied: “When one has lived a long time, he will be like this. It cannot be avoided.”

66. “Xa Nặc ! Người thật sự nghĩ rằng mọi người trong tương lai đều có hình tướng như vậy sao? Ngay cả chính người và ta nữa à? Cha ta? Mẹ ta? Vợ ta? Có thật không, khi một ngày nào đó chúng ta sẽ rụng răng, tóc bạc, lưng còng, đi phải chống gậy và run rẩy như cụ già này?”

66. “Chandaka! Do you really mean that everybody will be like this some day, even you and I ? My father? My wife? Is it possible that all of us will some day have no teeth, have white hair and be hunchbacked, moving around with canes and shaking like this old man?”

“Indeed so!” answered Chandaka. “When one lives long enough, he will be like this man, for no one can avoid getting old!”

67. Thái tử Tất Đạt Đa lập tức bảo Xa Nặc đưa chàng về cung, bởi vì chàng đã mất hứng thú ngoạn cảnh thành phố. Chàng chỉ mong được một mình suy ngẫm về sự kiện đáng sợ mà chàng vừa chứng kiến. Chẳng bao lâu, chàng đã giác ngộ rằng: đâu là một Thái tử, người thừa kế vị ngai vàng, một ngày nào đó trong tương lai, chàng

và tất cả những người thân yêu cũng đều sẽ mất tất cả mọi thứ. Tất cả hạnh phúc và niềm vui sẽ trở thành hư không, bởi vì, dù ở địa vị sang giàu hay thấp hèn không một ai có thể tránh khỏi già nua.

67. Prince Siddhartha immediately told Chandaka to drive him back to the palace, for he was no longer in the mood to continue his journey around the city. He only wanted to be alone so that he could contemplate deeply the dreadful problem that he had just encountered. Soon he became aware that although he was the prince, the successor to the throne, he and the people dear to himself would, nevertheless, lose everything some day in the future. All his joys and pleasures would turn into nothing, for there would be no way to avoid getting old, and, in this matter, no one is an exception, whatever his condition-rich, poor, powerful, or mean.

68. Ngay đêm đó Thái tử Tất Đạt Đa không ngủ được. Chàng rất lo lắng khi nghĩ tới một ngày nào đó chàng và vợ sẽ già và sẽ như lão già đã gặp hôm nay. Sau đó, chàng bắt đầu hoài nghi và nghĩ rằng: “Trên thế gian này đã từng có ai tìm được một phương pháp tránh khỏi hay vượt qua tiến trình già nua không? Nếu mình đừng lo mọi việc

chung quanh, tập trung tinh thần chỉ giải quyết vấn đề này thôi, sẽ có thể tìm được phương pháp chống lão hoá cho mình và mọi người không?”

68. That night, Prince Siddhartha could not sleep. He was very disturbed when he thought that someday he and his wife would become old like that old man he had seen during the day. He then began to have grave doubts, thinking: “Has there ever been anyone in the world who has tried to find a way to avoid or transcend the cruel process of aging? If I, putting aside everything else, concentrate solely on this problem, can I not find a way to benefit myself and all other people?”

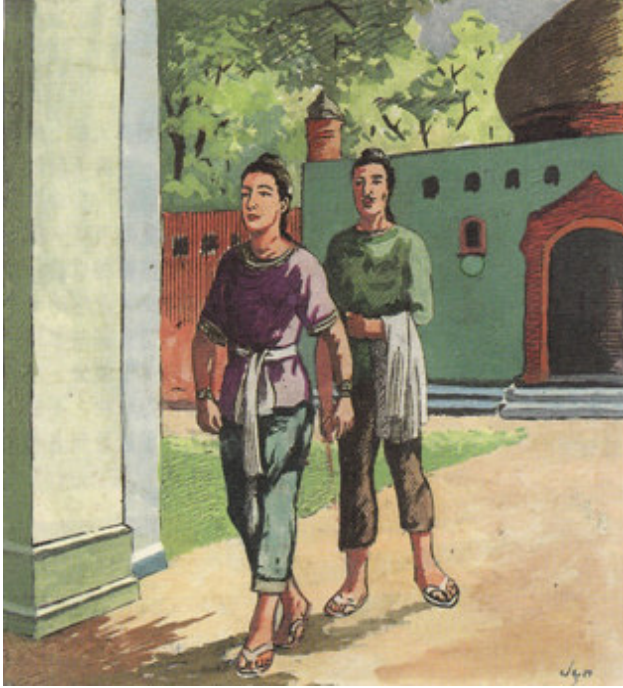

69. Có người thông báo cho vua biết những chuyện vừa xảy ra trong cuộc du hành. Vua rất lo lắng. Một lần nữa, ngài truyền lệnh cho mọi người tìm kiếm thêm các thú vui để Thái tử giải khuây và quên đi ý niệm xuất gia. Thế nhưng vẫn như trước đây, mọi việc vua làm đều vô hiệu. Vị Thái tử trẻ tuổi này không màng đến những thú vui mà chỉ yêu cầu vua

cha cho phép rời cung; lần này, chàng muốn đi một mình mà không ai biết, để quan sát mọi chuyện đời.

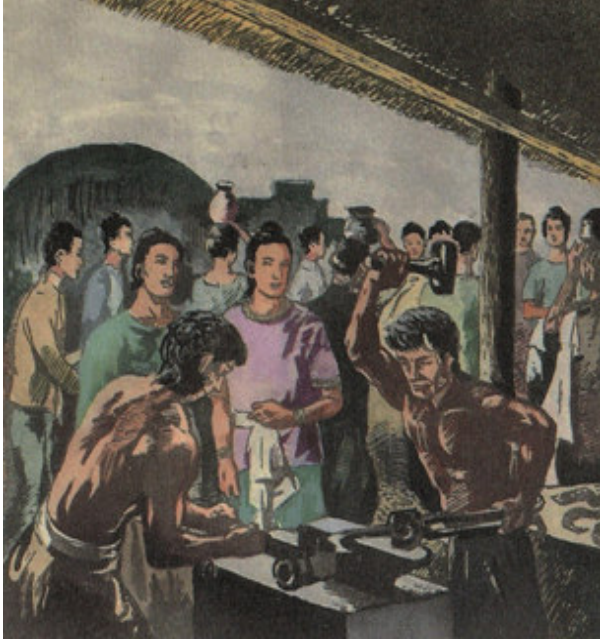
69. Someone related the incident that had happened during the excursion to the King. The King was very sad, and again he ordered that a search be undertaken for interesting things to distract and amuse the prince. But, as had happened before, all was in vain. The young prince was not only indifferent to these things, but even once again asked his father's permission to go out, this time alone and unannounced, in order to see all the things of every day life.

70. Dĩ nhiên nhà vua không muốn cho con mình đi vì Ngài lo rằng lần này Thái tử sẽ thấy cảnh dân tình đổ mồ hôi, làm việc cực nhọc suốt ngày mà họ không phải là con vua hay con nhà giàu có. Nhà vua cũng lo rằng là lời tiên đoán của đạo sĩ Asita sẽ trở thành sự thực. Vì lòng từ bi và thương con, cuối cùng vua đành thoả mãn ý nguyện của

Thái tử, cho phép chàng xuất cung. Nhưng vua vẫn mong chàng sẽ không gặp những chuyện bất thường.

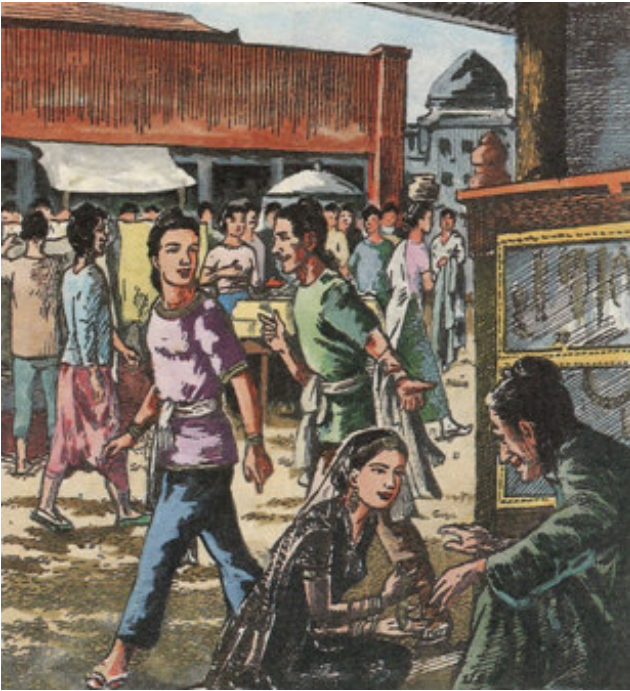
70. Naturally the King did not want to give his permission, for he was still more afraid that this time the prince would see many ordinary people, who have to sweat and toil all their days, not sons of kings and rich men; and he also feared that what the old sage had predicted might, indeed, come true. But love and compassion for his son finally forced him to permit the prince to go as he had requested. But he still hoped that those unpleasant things might not be seen by the prince.

71. Lần này Thái tử Tất Đạt Đa đi một mình. Chàng cải trang thành một thanh niên quý tộc và chỉ có mã phu đi theo. Chàng cũng mặc quần áo khác lạ để dân chúng không biết gốc gác mình. Nhờ vậy, đây là lần đầu tiên chàng tự mình được chứng kiến sinh hoạt của dân chúng trong thành phố. Họ làm đủ mọi nghề nghiệp; chẳng

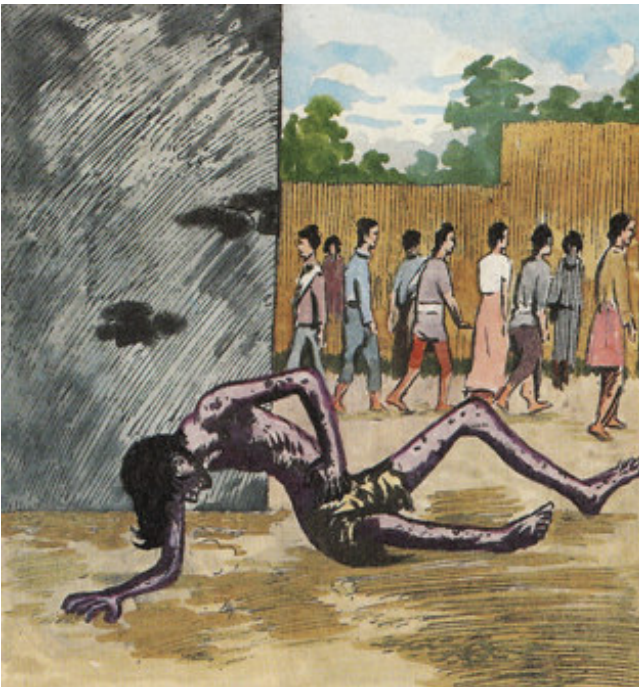
hạn, thợ rèn đập sắt để làm lưỡi cày, lưỡi liềm và làm bánh xe bò, v.v...

71. This time Prince Siddhartha went out on foot. He was disguised as a youth of a noble family and was followed only by Chandaka, who also dressed differently in order not to be recognized. So the prince, for the first time, saw the activities of an ordinary day in the capital. Many people were doing all kinds of different kinds of work. Blacksmiths pounded iron pieces with steel hammers to make plows, sickles, and oxen cart wheels, ect.

72. Con đường chàng đi qua có nhiều hiệu buôn của các thương gia giàu có, lắm thợ thủ công làm đồ trang sức cho phụ nữ ; đủ tiệm bán vải đầy màu sắc; vô số tiệm bánh với những người đang chờ mua. Trước cảnh tượng này, Thái tử cảm thấy vui mừng và hài lòng về đời sống của người dân lao động cần cù.

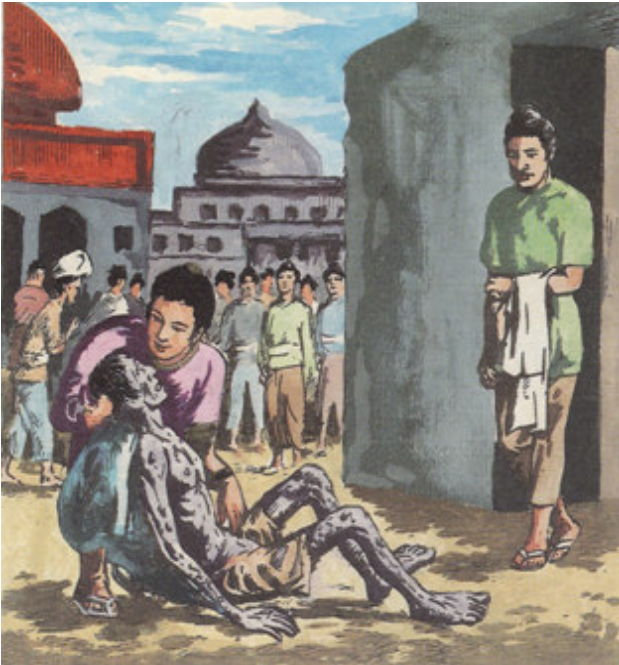
72. Along the streets there were shops of rich merchants, craftsmen were making all kinds of adornments for women; dye shops were full of cloth of various colors; bakeries sold cakes to people waiting to buy them. At that time Prince Siddhartha felt happy and was very glad to see the conditions of these industriously working people.

73. Không lâu sau đó lại xảy ra một chuyện buồn. Đang đi, chàng đột nhiên nghe tiếng than van, rên rỉ bên đường như van xin cầu cứu. Bước lại gần nơi có tiếng đó, chàng thấy một người đàn ông đang nằm co quắp bên đường, đôi mắt và thân thể bầm tím, cặp mắt ông ta đảo qua nhìn lại. Mỗi lần ông ta cố đứng lên thì lại té xuống trông rất đau đớn.

Cuối cùng ông không thể nào đứng lên nổi nữa

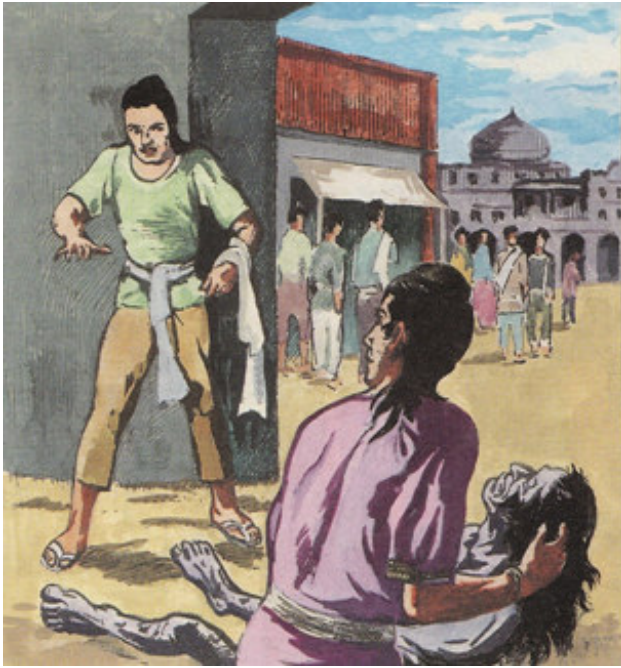
73. But soon bad and ugly things began happening again. While the prince was strolling along, he suddenly heard a moan on the roadside, which sounded as if someone was calling for help. The Prince approached the area, looked at the place where the moan was coming from, and found a man lying on the earth. His body was twisting incessantly, both his face and body were discolored with a nauseating purple hue, his eyes rolled back and forth in his head, and everytime he struggled to rise he fell heavily to the ground again, never making it to his feet.

74. Vì đầy lòng từ bi, Thái tử vội vàng đến cứu, chàng đỡ ông ta dậy và đặt đầu ông lên đầu gối của mình để làm cho ông ta bớt đau đớn. Chàng vội hỏi nguyên nhân vì sao. Ông ta cố gắng trả lời nhưng nói không ra hơi. Mã phu vội bước đến gần, chàng liền hỏi: “Xa Nặc, tại sao người này lại như vậy !

Hãy nghe ông ấy thở ! Sao ông không trả lời?”

74. Since Prince Siddhartha was so very merciful, he quickly approached the man and help him up, placing his head upon his own knee causing him to feel gradually comfortable and then asked what caused the pain and why he could not stand up. The man tried to say something, but he did not even have the strength to speak. Chandaka hastily approached, and the prince asked: “Chandaka, tell me why this man is in this other condition ! Look how he is breathing ! Why does he not answer me?”

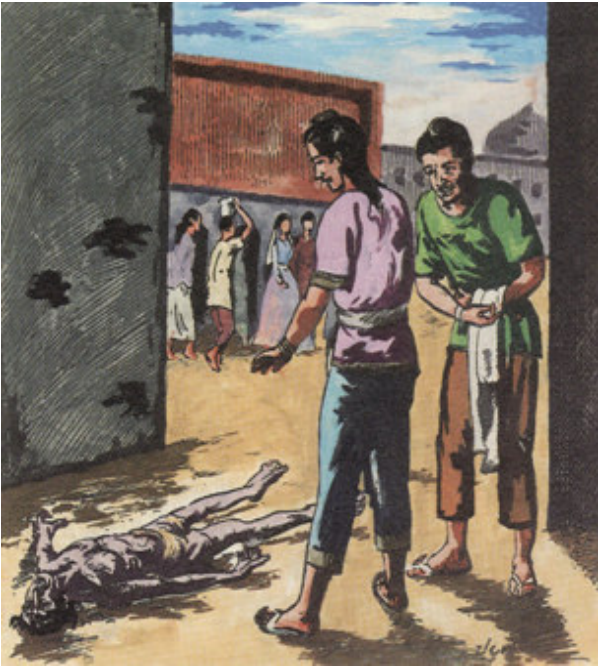

lây cho Ngài rồi Ngài sẽ bệnh như ông ta.

75. Mã phu hoảng hốt la lên: “Đừng sờ ! Ông ta bị bệnh, hơi độc trong người ông ta đang thiêu đốt ông làm cho ông khó thở và cuối cùng ông sẽ tắt thở.” Chàng hỏi: “Người khác cũng có thể bệnh như vậy không?” Xa Nặc trả lời: “Ai tiếp xúc với ông này rất có thể sẽ bị bệnh như ông ta. Xin Ngài đặt ông ta xuống, đừng chạm vào, vì chất độc của bệnh có thể

75. Chandaka shouted in horror: “Don’t touch this man ! He is a sick person ! Poison flows in his veins, and toxic poisons are burning inside him, making it difficult for him to breathe so that finally he will stop breathing.” The Prince asked: “Will other people be like this? Could I, too, become like this ?”

Chandaka answered: “If one comes into close contact with him, one may very possibly become like him. My prince, please lay him down and don’t touch him, for the poison of the disease in his body may be passed on to you, and then you may well become sick like him !”

76. Xa Nặc ! Còn có ai khác bệnh nặng như vậy không ?” – “Thưa có, có rất nhiều thứ bệnh khác, mọi thứ bệnh đều đau khổ như nhau.” – “Không một ai giúp được người này sao? Con người không thể chống cự được những bệnh này khi bị chúng tấn công sao? Đáng sợ thật !” – “Chuyện này rất bình thường, không ai biết ông ta nhiễm bệnh từ lúc nào,

vì người ta có thể bị bệnh bất cứ giờ nào, chỗ nào !” – “Xa Nặc ! Chuyện này có thật không? Bất cứ ai cũng có thể nhiễm bệnh à ! Ngay cả dòng dõi ta và ngay chính ta nữa sao ?” – “Vâng, ngay cả tôi cũng có thể bị bệnh.”

76. “Chandaka ! Apart from this illness are there still more serious illnesses ?” “Yes, there are many, and they are all in the same way painful.” “Are there no people who can help ? Can’t mankind conquer the sickness when it attacks ? That’s too frightful !” “It is very common, and no one knows on what day he will fall sick, for one can fall sick anytime and anyplace.” “Is it true, Chandaka? Anybody may fall ill, including my whole clan and even me ?” “Yes, even I may fall sick also.”